

Motion till riksdagen

1987/88:Ub35

av Nils Carlshamre m. fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:170 om ändrat
huvudmannaskap för tandvården vid universitetet i
Göteborg

I propositionen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna en uppgörelse som innebär att huvudmannaskapet för den tandvård samt den tandtekniker- och tandsköterskeutbildning vilken bedrivs vid universitetet i Göteborg överförs till Göteborgs kommun den 1 januari 1989.

1979 beslöt riksdagen med anledning av regeringens proposition 1978/79:41 att den tandvårdande verksamhet som bedrivs i anslutning till tandläkarutbildning och odontologisk forskning skall föras över till landstingskommunalt/kommunalt huvudmannaskap.

Efter många års förhandlingsturer träffades den 4 september 1985 avtal mellan svenska staten och Västerbottens läns landstingskommun (VLL) om ändrat huvudmannaskap för tandvården vid universitetet i Umeå. Avtalet innebar att VLL fr. o. m. den 1 januari 1987 tog över huvudmannaskapet för den tandvård som universitetet i Umeå bedrivit i anslutning till den odontologiska utbildningen och forskningen. Avtalet innebar vidare att VLL skulle inrätta tjänster som assistenttandläkare med arbetsuppgifter m. m. som motsvarade vad som gällt för assistenttandläkare vid universitetet.

Inrättandet av den nya typen av assistenttandläkare i VLL medförde långdragna förhandlingar mellan VLL och Sveriges tandläkarförbund, vilka inte kunde föras i hamn innan förändringen av huvudmannaskapet genomfördes. Bakgrunden härtill var i korthet följande:

Inom det landstingskommunala avtalsområdet är flertalet tjänster enligt gällande arbetsrättsliga lagstiftning tillsvidareanställningar, eftersom de har ett bestående arbetsinnehåll. Endast genom särskild överenskommelse mellan avtalsparterna kan anställningar på viss tid genomföras inom avtalsområdet.

Statligt anställda assistenttandläkare har emellertid enligt gällande avtal haft visstidsförordnanden. Att så alltfjänt är fallet sammanhänger med att den s. k. LÄTU-reformen (LÄTU = Lärartjänsteutredningen) inom högskolan ej genomförts vid de odontologiska fakulteterna under hänvisning bl. a. till beslutade förändringar i huvudmannaskapet. Om LÄTU-reformen införts även på de odontologiska fakulteterna skulle de statligt anställda assistenttandläkarna sannolikt varit tillsvidareanställda före avtalet om förändrat huvudmannaskap.

Frågan om berörda tandläkares anställningstrygghet blir därmed en stor och alltfjänt bestående tvistefråga mellan Tandläkarförbundet och VLL. Att

frågan alltför består sammanhänger med att riksdagen i december 1986 på regeringens förslag i proposition 1986/87:60 beslöt om sådan ändring av tandvårdslagens 14 § att "tandläkare, i vars arbetsuppgifter ingår att i väsentlig omfattning medverka i den grundläggande högskoleutbildningen på tandläkarlinjen, skall, om regeringen föreskriver det, anställas på begränsad tid".

Som grund för regeringens proposition 1978/79:41 i vad avser ett förändrat huvudmannaskap för tandvården vid de odontologiska fakulteterna ligger dels Odontologiska förhandlingssakkunnigas betänkande, SOU 1961:36, dels UKO:s (= Utredning rörande viss klinisk odontologisk verksamhet) betänkande Ds U 1977:18.

Även om en utredning så tidigt som 1961 fann anledning föreslå ett kommunalt huvudmannaskap för de odontologiska utbildningsenheternas tandvårdande verksamhet, och även om detta förslag vinner stöd av UKO:s överväganden 15 år senare, utgör detta i sig inte någon grund för att nu okritiskt acceptera de skäl som angavs i proposition 1978/79:41.

Det bör observeras att betänkandet av år 1961 med hänsyn till vad som framkom vid remissbehandlingen inte föranledde förslag om ändrat huvudmannaskap. Även UKO:s betänkande innehåller påståenden, vars hypotetiska karaktär är uppenbar.

UKO medger dock att alternativet med ett landstingskommunalt/kommunalt huvudmannaskap är förenat med särskilda problem i fråga om styrfunktionerna.

En gräns måste dras mellan statlig utbildning och landstingskommunal vård.

UKO hävdar emellertid att alternativet med ett landstingskommunalt huvudmannaskap är det bästa. Det förutsätter att berörda parter förhandlingsvägen kommer fram till en sådan lösning i fråga om de ekonomiska mellanhavandena som tillfredsställer huvudmannens berättigade krav.

Varför man inte förhandlingsvägen skulle kunna nå fram till sådana lösningar i fråga om patientomhändertagande för både utbildningsrelaterad vård och övrig vård, som tillfredsställer huvudmannens gemensamma krav på rationalitet och effektivitet, berörs inte med ett ord av UKO.

Den genomförda tjänsteorganisationen för de tidigare statligt anställda assistenttandläkarna ger också anledning till vissa reflektioner.

I den ovan återopade propositionen, 1978/79:41, anför departementschefen rörande tjänsteorganisationen bl. a. att han för sin del stöder uppfattningen, att den föreslagna tjänsten för tandvård och klinisk handledning, benämnd avdelningstandläkare, är att föredra före den nuvarande tjänsten som assistenttandläkare. Den nya tjänsten bedöms göra det lättare att rekrytera och behålla erfarna tandläkare vid de enheter där utbildning och forskning bedrivs. Han tillägger: "Det förhållandet att tandläkartjänsterna i sin helhet blir kliniskt inriktade innebär ingen begränsning av de tjänsteorganisatoriska möjligheterna att låta enskilda tjänsteinnehavare i sin verksamhet förena tandvård med forskning eller forskarutbildning."

Han anför vidare: "Jag utgår från att det blir möjligt att i samband med att tandvårdstjänster överförs till landstingskommunalt/kommunalt huvudmannaskap vid behov finna lämpliga lösningar för den statliga personalen såvitt avser anställningstrygghet och anställningsvillkor."

Vad man nu kan konstatera om huvudmannaskapsförändringen i Umeå är bl. a. följande:

Åtskillnad har ej gjorts mellan landstingets tidigare utbildningstjänster och de odontologiska fakulteternas assistenttandläkartjänster. De sistnämnda är lärartjänster enligt 19 kap. 1 § i högskoleförordningen.

Assistenttandläkarna/lärarna vid Umeå universitet har inte garanterats den rätt till egen utbildning och forskning som inryms i de statliga assistenttandläkartjänsterna.

Anställningstryggheten i den kommunala anställningen har försämrats.

Tandvårdsutbildning av god kvalitet kräver att det finns skicklig och entusiastisk lärarpersonal.

I den nu föreliggande propositionen begärs att riksdagen skall låta regeringen godkänna ett avtal mellan svenska staten och Göteborgs kommun som är identiskt med tidigare avtal mellan staten och VLL rörande förändrat huvudmannaskap. Avtalet har sålunda samma fel och brister såväl i de grundläggande motiveringarna som i hanteringen av berörda personalgrupper.

Enligt vår mening skall huvudmannaskapet för akademisk och därmed jämställd utbildning vara statligt. I princip är det då fel att kommunalisera huvudmannaskapet för tandvårdande verksamhet som bedrivs i anslutning till tandläkarutbildning och odontologisk forskning. De hittills vunna erfarenheterna av det avsteg från principen som kommunaliseringen i Umeå representerar ger ytterligare skäl för vår uppfattning.

En överflyttning av huvudmannaskapet för tandvården vid odontologiska fakulteten vid Göteborgs universitet från staten till Göteborgs kommun bör således inte ske.

Hemställan

Med stöd av det anförda hemställs

1. att riksdagen avslår proposition 1987/88:170,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att huvudmannaskapet för tandvårdande verksamhet som bedrivs i anslutning till tandläkarutbildning och odontologisk forskning bör vara statligt.

Stockholm den 20 april 1988

Nils Carlshamre (m)

Göte Jonsson (m)

Görel Bohlin (m)

Ingvar Eriksson (m)

Ann-Cathrine Haglund (m)

Gullan Lindblad (m)

Jerry Martinger (m)

Karl-Gösta Svenson (m)

Sten Andersson (m)

i Malmö

Göran Åstrand (m)

Göran Ericsson (m)

Karin Falkmer (m)

Siri Häggmark (m)

Blenda Littmarck (m)

Ewy Möller (m)

Ingegerd Troedsson (m)

